

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Na Balkanu se bliska.

Tako oblačno že davno ni bilo na političnem obnebu evropskem, kakor je ravno v poslednji dobi. Vsaki trenutek se nam je bati, da na naša ali sosedova vrata potrka — vojska. Na Španjskem teče kri in šviga plamen notranje vojske in kar je ušel Rochefort iz Avstralije, Bazaine pa iz margueriškega zavora, se more tudi na Francoskem dokaj spremeniti. Angleško in francosko je boje natihoma zedinjeno proti Nemcem, ki se dan za dnevom oborožujejo, ne manje „severni stric“ Rus. Konečno je začel „bolni mož“ na Bosporu, Turek, kazati rogé, postavlja in pošilja svojo vojno na meje, ter se dela, kakor da bi hotel. raje danes, nego jutri začeti vojsko z — Avstrijo! —

Slovanskim narodom na Balkanu, vkovanim v krute verige despotizma in samovoljnosti turške, in Avstriji se ne bodo ravno zelo hlače tresle. Za vojsko mora imeti vsaka vlada novcev, pa ravno denarne razmere trobljene Turčije so v tako žalostnem stanu, da se ne morejo meriti z najslabšo deželjo. Nobena vlada, nobena denarna firma se že noče meniti s Carigradom, ki še obrestni od državnih posojil ne more plačevati. — Vprašanje je, kedo še podpira Turčijo gmotno? Dokler bode na Angleškem D'Israeli, rodov žid, kot minister svoje semitične sorojake v Štambulju protegiral, denarje jim posojeval, kar je glavni namen angleških kramarjev in židov zbog gmotne dobičkarije, tako dolgo bodo divji Turčini v posmeh cele Evrope nadaljevali svojo postopnost in zatiranje kristijanskih narodov. Da

res Turško nekaj namerava, posebno proti Avstriji, je dokaz, kar piše srbski list „Vidov dan“. Omenjeni list pravi, da je sultan poslal najboljše vojake v Bosno, ki je nam najbližja in v kateri slovanski prebivalci najbolj stokajo pod turško pestjo. Poveljnik Ižet paša, guverner jeruzalemski, je v terdnjavi Bihaču, ktera gospoduje nad severozapadno Bosno, in je najvažnejši mejnik proti Avstriji. V Travniku, ki meji v Hercegovini proti Velebiču in Dalmaciji, vlada Ali paša. V Zvorniku, znani terdnjavi ob reki Drinji, gospoduje Muštafa paša ter z orlovim pogledom straži na severu proti Avstriji in na izhodu proti Srbskemu. V središču, t. j. v Banjaluki, se pa zbira vojna, in se delajo nasipi. V poslednjem času se pa posebno v Skadar ob jadranskem morju, v Prezrendo, v staro Srbsko, v Vidim in Ruščuk pošiljajo velikanske vojaške priprave in vojaki. Očividno je tedaj, da sultan Abdul-Aziz misli na vojsko. Toda še so junaški Srbi pri krepki moči, orlični črnogorski nepremagani, Romunija dobro organizirana, za hrbtom pa Avstrija, ki bode že vedela potlačiti turško samopašnost. Dobro je, da se je Avstrija tako pomirila s Hrvati in tudi ogrski Srbi so zdaj nekoliko bolj zadovoljni. Vlada naša pa tudi ne leni, natihoma se vrsti polk za polkom v Karlovec in Brod, kar je še vse premalo, kajti na Dunaji še vedno preveč božajo Turke.

Enkrat moramo poračunati s Turki za vse muke, ropanje, morije in požiganja, koje so prestali naši pradedi na slovenskih tleh pred turškimi divjaki. To bi bila krasna sprava, da bi se Avstrija pomirila s svojimi sinovi slovanskimi, da bi prapor miru in sprave vihral po vsih deželah lepega cesarstva našega;

potem bi Avstrija lahko na slovanskih tleh razvila svoj staroavstrijski prapor, ter pričela zmogovalni narodni boj slovanski z dušmaninom. (Cf. Čech št. 184.)

Politični pregled.

V Ljubljani 26. avg.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja. Vradna „W. Abenpost“ poroča, da je grof Ludolf imenovan za poslanca pri Serranovi vladi. S tem je tedaj Avstrija pripoznala španjsko republiko, kar je storila tudi Ruska. A to pripoznanje, kakor zanesljiva oseba poroča požunskemu „Rechtu“, se bistveno loči od pripoznanja družih vlad. Grof Andrassy in knez Gorčakov namreč naravnost naznanjata, da vradno pripoznanje sedanje vlade je vse, kar njuni vladi storite, na korist evropskega miru, da naj se pa pri vseh drugih rečeh, ki bi se Serranovi vladi na korist nameravale, ne zanašajo niti na podporo niti na potrjenje avstrijske in ruske vlade. Peseda „posredovanje“ (Intervention) se v dotičnem pismu sicer ne nahaja, a iz zapopadka je jasno, da te dve vladi nikakor na boste pritrdili, da bi Pruska ali kaka druga država na Španjskem naravnost posredovala.

V Brežicah je za deželnega poslanca izvoljen nemškutar Šnideršič s 63 glasovi proti 26, ki jih je dobil Lenček. „Narod“ se zaradi tega strašansko huduje nad „klerikalno stranko“, češ, da je izdala in zatajila narodnost, ker sta neki dva fajmoštra volila ustavoverskega kandidata Šnideršiča. „Klerikalna stranka je v „Slov. Gospodarju“ naznanila, da

Podlistek.

Jože Rozman,

konjiški nadžupnik, dekan, častni kanonik labodske vladikovine itd.

(Rojen 10. januarja 1812, umrl 12. avgusta 1874.)

Laudemus viros gloriosos de nobis optime meritos, translatos ad tumulum, de quorum discessu luget populus noster. Date piase memoriae laudem eorum et enarrate merita in libro, ut sculptantur non in silice sed in paginis istis et in cordibus nostris.

Tužnim srcem priobčujemo slovenskemu narodu na kratko naslednje životopisne črtice o preblagem duhovniku in velemožu Jožefu Rozmanu, prepustivši natanko poročilo o bitju in žitju ranjkega bolj večim pisateljem. Naše osebno mnenje je, da bi se sleherni, ki je bil v kakošni zvezi in dotiki s tako trdno moralničnim značajem, potrudil razglasiti vsak-

tero vest, ki mu je le znana o njem, v večni spomin in vredno posnemanje sedanjemu in bodočemu svetu.

G. Rozman se je rodil 10. januarja 1812 v Stražišu pri Kranju. Po domače reka se hiši „pri Krmcu“. Početno šolo obiskoval je doma; latinske šole pak v Ljubljani. Kot dijak se je rad šalil. Po dokončanih gimnazijalnih študijah prosil je za vstop v ljubljansko semenišče; a ni bil uslišan, ker je zahtevano število novincev že popolno bilo. Ostal je celo leto doma, ker v kako inostransko vladikovino s prva ni hotel iti. Lahko bi bil med tem dobil dobro službo, tako nam je njegov lastni brat pripovedoval, a božja previdnost ga je drugam klicala. Podal se je v celovško bogoslovje na poziv ranjkega nepozabljivega nam Martina Slomškega. Za mašnika je bil posvečen 4. avg. 1835. Kaplanoval je pri sv. Martinu v Rožni dolini, pri sv. Rupertu (pri Laškem), v Loki in na Laškem. Kot župnik pri sv. Rupertu bil je pozvan v Št. Andraž za korarja. In od tod je prišel za nadžupnika in dekana v Konjice.

K sijajnim talentom ranjkega družila

se je velika pobožnost. Bil je vedno izgled najlepših čednosti. Z veliko previdnostjo uredil je svoje početje tudi v najmanjših rečeh. Največ časa porabil je za premišljevanje in molitev. Ali pobožnost goljufa, ako je le zunanja, ako ne dovrši popolnoma poboljšanja v človeku, popolnega zatajevanja samega sebe. Zaradi tega se je Rozman celo življenje trudil samega se premagati. Bil je vedno oborožen proti lastni ljubezni; njegova krepost bila je združena s pohlevnostjo in prizanesljivostjo, če tudi se je vdala ostremu življenju; njegovo dobro srce očaralo je vsa druga srca. Še oni, koje so presodki sv. vere od njegove okolice odstranjevali, niso se mogli ustavljati ljubeznivosti njegovega obnašanja. Pravila, po katerih je ravnal svoje vsakdanje življenje, priporočal je tudi drugim, tako dekletom v posebnih molitvinih knjigah n. pr. „Nauki za višjo stopinjo pobožnosti“ ali „če je količkaj mogoče, ne pozabi mrtviti se ali zatirati“ ali „vsakdanje zatajevanje“ itd.

Svoj čas je posvetil izključljivo dolžnostim svojega stanu: molitvi, pridigam, spovednici.

se volitve noče vdeležiti, da pa ne brani za g. Lenčeka delati in glasovati. To, in le to je sklep stranke; če se nekteri volilci niso tega sklepa držali, se to ne sme očitati in podtikati stranki, ampak zadeva le edino dotične osebe. Sicer pa naj bo to mladim v dokaz, kako slabo bi bilo za slovensko narodno reč, ako bi ji duhovni obrnili hrbet in pridružili se ustavovercem, ker sta že samo dva pri brežki volitvi imela toliko vspeha.

Na Predarelskem v Bregencu bo volitev za deželni zbor namesto odstopivšega Froschauer-a 9. septembra, v Bludecu pa namesto fajmostra Knechta 7. sept.

Vnanje države.

Pruske okrajne gosposke prepovedujejo procesije in božja pota ter brz ko ne s temi prepovedmi pot pripravljajo novim proticerkvenim postavam. Liberalni časniki so velik hrup zagnali, ker so iz severnega Šlezvika izgnali nekaj danskih stavcev. Liberalci so čudni ljudje. Ko so pred nekaj časom na Pruskem izgnali toliko domačinov — jezuitov, bilo jim je to čisto prav, zdaj pa se hujujejo zaradi izgnanja nekterih tujcev. Največi ropar ima doma — če tudi pod vislicami — svojo gomilo, katoliški duhoven pa, ki vse svoje telesne in duševne moči daruje blagru in sreči svojega naroda in svoje domačije, pa mora zapustiti svojo domovino in izseliti se v tujo deželo, ker noče obtežiti svoje vesti in ne sme prelomiti dane prisege.

V Švici so osnovali novo vojno postavo. Opomina vredno je, da vaje za pešce trpe 45, za artileriste 50, za konjike pa 60 dni. Švicarji morajo imeti veliko vojaškega duha, da se tako hitro v vojni izurijo.

Španjska. Republikanci so vsim, ki so pobegnili z Don Karlosom, zasegli imetje ter jih iz dežele izgnali. Zato je pa Don Alfonz, Don Karlosov brat, zaukazal, da morajo tudi vse rodbine republikanskih vojakov zapustiti Karlismom podvržene dežele, njihova imetja pa se bodo obrnila za izgnane družine karlističkih vojakov. Za izpeljavo te zapovedi bode v vsaki deželi imenovana posebna gosposka.

Izvirni dopisi.

Z Vrhnike, 25. avgusta. (Požar.) Naznani, ljubi „Slovenec“, preveliko nesrečo, ktera je pretečeno nedeljo zadela Vrhniko.

In kako spodbudljivo je podučeval! Bilo je pa tudi na njem vse tako vredjeno, da je poslušalce omamilo. Njegova visoka postava, plemenite, mile, nježne črte v obrazu, plameneče oko, mili a tudi resni glas, ki je izrazoval vso notranjost. Bila je njegovemu vedenju prirojena neka plemenitost, ki je takoj razodevala vrlega duhovnika. A ne le samo te naravske prednosti so uročevale tako močen vpliv in vtis pri domačinih in inostrancih, nego osobito njegove čednosti.

Kakor je bil občudovanja vreden na prižnici, v spovednici, sploh v cerkvi, tako tudi v privatnem življenju. Teško je opisati to zedinjenje duhovitosti in skromnosti, ponižnosti in vzvišene dostojnosti, zraven pa tudi priprostosti, ki je njegovo vedenje kinčala. Pri zabavi vdihoval je vsim, ki so se z njim pogovarjali, pravega duha. Njegova ljubezen ni razločevala med starostjo, stanovi ali zaslugami; našla je za vsacega ljubeznjivih besed in prikupljive vdanosti. Svoje farmane je iskreno ljubil. Menda ni ene hiše, ktera od njega ne bi imela kakega spomineka. Delil je med ljudstvo lepe,

Med drugim duhovnim opravilom, ob 10. uri, ko je ravno bila pridiga, nastane po neprevidnosti v kuhinji ogenj v strehi neke hiše v „Vasi“ pod sv. Trojico. Hiše so tam več del s slamo krite in tiče ena pri drugi. Ko ljudstvo v cerkvi zunanji hrup sliši in tužni glas zvonov, se udere iz cerkve, in ker je vsaki hotel biti prvi zunaj, je nastala tolika gnječa, da se mora res o veliki sreči govoriti, da niso kakega človeka strli. Ko preplašeno ljudstvo prihiti iz cerkve do „Vasi“, je že veliko hiš bilo v ognju. K veliki nesreči pripomogla je največ burja, ki je velike ogorke in iskre tako dalje nesla, da ko so ljudje na enem koncu „Vasi“ pomagali, se že na drugem zasveti, kjer ni bilo skoraj nobene pomoči. Pogorelo je v dobri uri 31 gospodarjem 50 poslopij. Veči del so vsi, ktere je ta nesreča zadela, revni, služijo pri opekarnicah (cegelnicah) in zdaj jim je vse, in enim do tal vse pogorelo, da sama peč še stoji; rešili so le malo, eni celo nič, še obleka jim je zgorela, ostalo jim je edino to, kar so na sebi imeli. Spravili so že bili seno, tudi precej žita so letos namlatili in upali so, da si bodo letos kaj opomogli v svojem velikem pomanjkanji, in zdaj jim je vse upanje podrl strašni požar; ne kaže jim drugega, kakor od hiše do hiše si kruha prositi, in to tem bolj, ker le štirje ali pet jih je bilo zavarovanih. Bilo jih je sicer več, pa so — žali Bog nehali plačevati. Neki usnjarski pomagač je padel s strehe ter si je nogo in roko zlomil; tudi bi bilo kmalo zgorelo neko dekle, ktero že 11. leto bolno leži in si ne more čisto nič pomagati; že je pri sosedu vse v ognju, revca kliče in kliče pa kdo jo sliši v tolikem hrupu?

Spomnita se je dva srčna fantina, ter jo naglo neseta iz hiše; zadnji čas je bil, ker kmalo potem se je hiša vnela in je popolnoma zgorela, da zdaj še samo golo zidovje stoji.

Res žalostno je videti tako obširno pogo-rišče, po katerem nesrečni tavajo ter iščejo reči, ktere so jim zamogli v naglosti iz hiše iznositi. Prišli so iz Logatca, precej ko so zvedeli, z dvema gasilnicama na pomoč, zato srčna hvala njim! Ravno tako je tudi kaj naglo prišla po telegrafu naprošena ljubljanska gasilna straža ter je res pridno delala, pa kaj, ko je bilo že prepozno; še domače gasilnice, ktere so bile precej na mestu, niso dosti opravile, dasiravno skoz „Vas“ potok teče; od

prevelike vročine namreč ni bilo mogoče blizo priti, ker vse je bilo ob enem v ognju. Ko bi bila pa sapa na nasprotno stran potegnila, bi bila pa pogorela skoraj vsa Vrhnika.

Nesreča in škoda toraj je velika, in usmiljenja vredni so od te nesreče zadeti, kteri tudi nagle pomoči potrebujejo. Obrnem se toraj do Tebe, dragi „Slovenec“, ki potuješ po širokem slovenskem svetu in te v imenu nesrečnih milo prosim, potrkaj na vrata usmiljenih src in prosi za pogorelce na Vrhniki; kar koli sprosiš, sprejeli bomo s hvaležnim srcem in revežem precej razdelili, da se jim žalostni stan vsaj nekoliko polajša!

(Vredništvo bode radovoljno sprejemalo darove ter za razdelitev pošiljalo jih vrhniški duhovščini.)

Iz Vipave, 25. avg. (Naš kandidat.) Čudili smo se, da je „Sl. Narod“ tako dolgo molčal o našem kandidatu za deželni zbor, g. Lavrenčiču, namesto odstopivšega g. Grabrijana, — in da ni razglasil svojega mladoslovenskega kandidata, kar nam prinese njegova nedeljska številka Jurčičev v navadni osornosti pisan, in „enemu idrijskih volilcev“ podtaknjeni vodni članek, v katerem ves žolč — kolikor ga še ima — razliva nad Grabrijana in Lavrenčiča ter volilcem Janeza Plešnarja iz Črnega vrha za poslanca priporoča.

Toda ni premislil prej, da ravno s tim g. Lavrenčiča še bolj priporoča volilcem, Plešnarju pa daje najslabši „testimonium“, ki ga vipavski volilci ne bomo volili že zato ne, ker ga priporoča „Slov. Narod“; naj bo morda sam na sebi še tako izvrsten in pošten mož. — Lavrenčiča naziva „Sl. Narod“ strastnega klerikalca. Dasiravno se je že vsakemu pametnemu Slovincu prignjusilo vedno ponavljanje oguljenih fraz: ta je liberalec, uni klerikalec, ta „mladi“ uni „stari“, ki so nas Slovence v najpogubniši razpor pritirale; — vendar vprašamo, je li Mat. Lavrenčič „strasten klerikalec“ zato, ker svoje dolžnosti kot veren katoličan spolnuje, svoje otroke v krščanskem duhu izreja, ker cerkve in duhovščine ne zaničuje, ne sovraži in ne preganja? Ali ni ravno zaradi tega vreden tim večjega spoštovanja in zaupanja? Je-li mu šteti v greh, da on v važnih rečeh posluša modri svet g. Grabrijana, ki ga kot izkušenega, razumnega in praktičnega moža čisla in sluša vsaki, kogar ni popolnoma obsedla slepa strast in fanatično sovraštvo do črne suknje?

krasne podobe, ki sedaj kinčajo stene priprostih kmečkih kolib ter spominjajo mu vdana srca na velikega daritelja. Kar je potrosil za domačo farno cerkev, to priobčiti ne more biti nalog životopisca, nego povestničarja. V istini, boljšega spomineka bi si ne bil mogel postaviti, kakor je cerkev sv. Jurija. Gotovo je več kakor 10000 gl. v ta namen obrnil. In kaj je še vse samo le načrtano ostalo zaradi tako nagle smrti! Ako komu, veljajo njemu besede: „erat plenus meritis potius quam annis. Podpiral je radodarno uboge mlade dijake, dokler si niso mogli sami dovoljne hrane prislužiti.

A ranjki ni bil le vzor katoliškega duhovna, bil je tudi slovit slovenski pisatelj. Kot korar stolne labodske cerkve in vodja škofijskega semenišča pri sv. Andreji vredoval je slovenskemu ljudstvu jako priljubljene „Slomšekove Drobotnice“ od l. 1851—1856. V teh tečajih so se „Drobotnice“ najbolj odlikovale z izvrstnimi članki. Osobito, kteri so iz njegovega peresa, ki jih je naveč, pisani so jedernato, lepo, v čisti slovenščini, opiraje se na jugoslavjanščino. Več teh člankov bilo

je ponatisnjenih v čitankah od Miklošiča izdanih za gimnazije, n. pr.: „Od živalstva“, „Od planetov ali premikalnih zvezd“ v „Drobt.“ l. 1852. „Križarske ali svete vojske“ v „Drobt.“ l. 1853. V tem tečaju je tudi kaj krasno opisal življenje slavnega zgodovinarja Marka Hanzliča, in ga tako nam Slovincem otel. Rozman ni bil le vnet za svojo ožjo domovino mater Slovenijo, nego tudi za Slavijo. Bil je prešinjen od ideje Jugoslovanstva. Rad je čital proizvode bogate hrvato-srbske literature, kakor nam njegova bogata knjižnica svedoči. Videli smo pri njem dela od Ignacija Gjorgja, od Gunduliča itd.

Napisal je v „Drobt.“ l. 1853 „Kratko dogodivščino slavjanskega sveta“, in je tako pokazal slovenskemu narodu, kake in koliko sobratov da šteje. Milo se je oziral na jug, kjer zdihujejo Slovani pod težkim jarmom krutega dušmanina. O Bulgarjih pisavši končuje z narodno pesmijo:

„Celemu svetu prisije solnce,
Samo za Balkanom se ne daní.“

(Dalje prih.)

Z eno besedo: mi se držimo svojega kandidata Lavrenčiča, ki ga vsi dobro poznamo, da je poštenjak, v kmečkih, občinskih in šolskih zadevah vrlo podučen in izkušen. Rekli smo že v kandidatnem oklicu o njem, da zdaj v visoki politiki ni še doma, a trdno se zanašamo, da v enem letu bode Lavrenčič izvrstna moč deželnega zbora. Kdor pa pozna Lavrenčiča in pozna Plešnarja, naj sam sodi nepristransko, kateri izmed nju je pripravljeni za dež. poslanca. Ako hočete galeriji v dež. zbornici napraviti dosti smeha in „Brenceljnu“ tvarine za fizionomične in gastronomične študije, le volite komično figuro g. Plešnarja. Saj se vam mora smejati sam, da njega v to silite.

Toraj volilci, ako vam je pri srcu blagor našega naroda, ne dajte se motiti od „Naroda“ in njegovih privržencev, — glasujte vsi za olikanega, bistrumnega in vsestransko poštenega g. Matevža Lavrenčiča iz Vrhpolja hiš. št. 26.

Hrvaška, 22. avg. (Iz deželnega zbora. † Živko Vukasovič.) Naš deželni zbor je imel do sedaj malo sej, tem bolj marljivo pa delajo odbori, med ktere so zakonske osnove že razdeljene. Med vsemi osnovami se posebno odlikuje ona o narodnih ljudskih šolah, ktera je bila celo pri najvišjem prestolu pohvaljena zaradi točnosti in natančnosti, s katero je sestavljena. Zakonska osnova o prevostrojstvu sodstva in politične uprave se mora predelati in potem še enkrat kralju predložiti. Zakaj se prvotna osnova ni sprejela, razložil sem v zadnjem dopisu. Zakonska osnova o zdravstvu se pa v našem zboru še pretresala ne bode, čeravno nam je zakon neizmerno potreben, kajti Madjari argumentirajo tako-le: ker mi nimamo takega zakona, ga tudi vam ni treba. Čudna, prav azijska argumentacija! Tedaj kar jaz dobrega nimam, tudi ti ne smeš imeti. In tako nam pri vsaki priliki Madjari voz zavirajo, da ne moremo naprej pri najboljši volji.

V zboru ste bili do zdaj dve važni interpelaciji stavljeni, ena od Jakića zaradi zedinjenja vojaške granice z materino zemljo, ena pa od Mankanca zaradi nepolaganja zakonskih osnov neposredno kroni. Mankanec je interpeliral tudi bana, zakaj ni Reka zastopana na zboru, in Mrazovič zaradi prevstrojenja politične uprave. Rački je interpeliral vladu zaradi naučnih zakladov, ki leže v Pešti in jih Madjari rabijo za svoje svrhe. Vse interpelacije imajo svoj pravični vzrok in vlada mora na vse odgovoriti, samo vprašanje je, če bodo interpelanti z odgovori zadovoljni ali ne.

Prav važen je članek, ktereга je prinesel „Obzor“ 17. avgusta o obračunu za Hrvaško, razglašenem po središnjem računovodstvu kr. og. denarnega ministerstva. V tem računu je dokazano, da je bil čisti prijetek Hrvaške l. 1873 6,098.322-85 1/2 in 45% od tega 2,744.245 gl. 28 kr. Nasproti temu pa je plačano za potreščine notranje uprave Hrvaške in Slavonije 2,900.023 gl. 53 kr., tedaj imajo od Hrvaške in Slavonije še tirjati 155.778 gl. 25 kr.

„Ta obračun, ki nam je dospel v roke in ktereга preobčujemo v našem listu, prvi je izza revidirane nagodbe, ter že zavoljo tega zasluži večo pažnjo hrvaških rodoljubov. Proti prizadevanju kraljevskega odbora, da v finančijem delu nagodbe počezno ali pavšalno svoto zamenja s percentualnim sastavom, ter prihodke zemlje nasloni na davkovno moč, bila se je porodila sumnja, ne bode li Hrvaška finančijelno čisto zabredla, ali vsaj slabeje izhajala, nego ono dobo, ko je o prvobitni nagodbi prejemale stanoviti pavšal. Številke tega proračuna so zmožne razpršiti vsako sumnjo

ter napatiti narod, da je revizija nagodbe vsaj v finančijem obziru prava sreča in prava potreba za zemljo.

Vkupni surovi (bruto) prijetek državni iz naše zemlje kaže lepo svoto osem milijonov in 50.000 gl. Iz obračuna sicer ne vidimo natančno, je li ta prijetek vzet po predštevni (preliminirani) svoti, kolikor bi zares prihodka moralo biti; ali je pa, ko se vé za davkovske zastatke v ogerski, tukaj všteto samo toliko, kolikor je zares prihodka, a zaostatki niso prišli v račun.

Ali ker Hrvaška točneje plačuje davek in manj zastaja v dolžnosti svoji proti državi nego Oggerska, in ker je v naravi finančijalne razmere med Hrvaško in Oggersko, da se mora v obračun vzeti preliminirana, a ne zares došla svota, bodemo vedno, dokler se pozitivno o protivnem ne osvedočimo, to trdili, da teh osem milijonov je po preliminirani, a ne po zares došli svoti prijetek Hrvaške.

Ako se od teh osmih milijonov odbije trošek skoraj dveh milijonov, potem 55% ktere smo dolžni dati Oggerski za skupne poslove v znesku 6 milijonov in skoraj 100.000 gl., ostane Hrvaški za njeno avtonomijo po v nagodbi izgovorjenih 45% še 2,744.245 gl.

Leta 1873 dobiva tedaj Hrvaška po revidirani nagodbi 544.245 gl. več, nego bi dobila po prvotni nagodbi.

Prepričani smo, da bode proračun za l. 1874 še bolj povoljne nasledke kazal. Razvijanje prometa in trgovine, rastoče potrebe posameznih, potem osnove Ghyczyjeve, da davke poviša in razširi, bode storilo, da bodo 45% ki po nagodbi pripadajo Hrvaški, tem večo svoto vrgli v krilo naših avtonomnih stroškov.

Leta 1877, ko pride red na občno revizijo finančijalne nagodbe, more se staviti vprašanje od Hrvaške, je li prav, se li zлага z naravo stvari in naše dolžnosti, da Hrvaška prejeme od svojih dohodkov samo 45%.

Na prvi pogled opazi se v proračunu, da ima Hrvaška primanjkljaj 155.778 gl. Za toliko so potrebe avtonomne l. 1873 prekoračile dohodke tega leta. Po prvotni nagodbi bi iznosil ta deficit skoraj 700.000 gl., ali pa bi zemlja morala na svojo škodo, za upravo, za kulturni napredek in razvitek za toliko manj izdati.

Sostavlja je lanski proračun a ne vedoč za gotovo, koliko svoto bodo dali naši postotci, sta bila zbor in vlada v veliki skrbi, videča, da je redni trošek dežele narastel na tri milijone goldinarjev, a stalni in gotovi dohodek v poprej odmerjeni svoti pa le dva milijona in 200.000 gold. S tem obračunom pa pade težak kamen s prs vladi in narodnemu zastopstvu. Deficit je tem nezatnejši, čem več je gotove nade, da bode razvita zadavkana moč našega naroda postotke pomnožila, in čem nezatnejši je deficit, če se prisposodbi z ogerskim.

On pa vendar glasno govori vladi in narodnemu zastopstvu, da naj resno delajo o prestroju uprave, koja bode morala bolja biti narodu in njegovemu razvitku več koristiti, pa manje denarja stati.

Pred kratkim smo zopet zgubili enega, za naš narod mnogo zasluženega moža, Živka Vukasovića. Hrvaško književnost in šolo je zadela velika zguba. Rodil se je l. 1829 v Beravcih v Slavoniji ter je l. 1851 po dovršenih študijah postal činovnik pri upravi vojniške granice. Potem je bil učitelj v Vinkovcih, Oseku in Križevcih. Iz rečke gimnazije je postal ravnatelj gimnazije v Oseku. Kasneje je bil perovodja pri oddelku za bogoslovje in

nastavo pri dvorski kancelariji za hrvaško-slavonsko-dalmatinsko vladu; potem postane zopet ravnatelj v Oseku in na zadnje šolski svetovalec pri krajiški vladi.

Vukasovič je bil priznan učitelj, odgojitelj in prijatelj mladine, strog pa ljubeznjiv; radi so ga imeli njegovi tovarši in učenci. Je pa tudi mnogo knjig sastavil za šolo: Biljo- in rudoslovje, naravoslovje domače, dve računici za nižje in eno za višje gimnazije. Zdaj je ena šolska knjiga pod tiskom, druga pa v rokopisu. Spisal je mnogo v „Književniku“ in za jugozahodno akademijo, kateri je bil tudi pravi član. Bil je vrl narodnjak, čvrst značaj in delaven mož.

Domače novice.

Ljubljana, 27. avgusta.

(Iz seje deželnega odbora 12., 14. in 22. avgusta.) Načrt osnove glavnih občin na Kranjskem se je izročil deželni vladi v presodbo. — Poročilo o volitvi deželnega poslanca Adolfa Obreze se bode predložilo dečelnemu zboru s predlogom za potrjenje. — Proračun za deželno sadje- in vinorejsko šolo na Slapu za leto 1875 se je postavil na 6150 gold. — Sklenilo se je, da se kataster vseh ustanov (štipendij) na Kranjskem, ki ga je dal deželni odbor sestaviti, na deželne stroške dá na svitlo. — Pri deželnem računovodstvu izpraznjena služba ingrosista z letno plačo 500 gold. in sekundarska služba v deželni bolnišnici z letno remuneracijo 400 gold. in s postranskimi dohodki se razpišete. — Deželnemu šolskemu svetu se je na dopis zaradi podpore 1000 gold. iz normalno-šolskega zaklada za šolsko hišo na Ubelškem, odgovorilo, da naj se zahteva potrebna podpora iz državne dotacije za ljudske šole na Kranjskem, ki znaša za 1874. leto 10.000 gl. — Na dopis c. k. deželne vlade za pomoč 12. avgusta t. l. v Novomeškem okraji po toči in nevihti strašno zadetim kmetovalcem je deželni odbor sklenil dati 5000 gold. podpore iz deželnega zaklada. — Odgovor glavnega odbora kmetiške družbe, da bi nogradov na Kranjskem ognji z močnim dimom ne odvarovali pozebljine, vzela se je na znanje.

(Ministerstvo kmetijstva) je trgovsko-obrtnijski zbornici v Ljubljani naznanilo, da bodo še le v nekoliko mescih vse medalije in diplome narejene, ktere dobe premijirani vdeležniki svetovne dunajske razstave. Da pa ministerstvo brž ko mogoče vstreže željam razstavljavcev, bode diplome še ta in prihodnji mesec razposlalo, potem pa zaporedoma medalije za dober okus in za umetnosti na to medalije za napredek, dalje medalije za zasluge in za sodelavce in konečno častne diplome. Posameznim razstavljavcem bode c. k. deželna vlada diplome in medalije poslala.

Razne reči.

— Imenovani so: G. Karl Reissenberger za pravega učitelja v Celji; g. Anton Drganec, dosedaj suplent na ptujski realni gimnaziji, za pravega učitelja na novo-meški gimnaziji.

— Umrli je na gledal. odru v petek igravec na Dunaji, v igri, ktera je imela naslov „Karlisti na Španjskem“.

Igravec, 26. letni Lebrecht, je že pred igro tožil, da mu je slabo in mraz. Poslednji prizor je igral baje izvrstno in ginljivo. Hoté skočiti v propast, se prime družega igralca, odtrga mu kos suknje in pade na tla. Bil je mrtev. Občinstvo pa je mislilo, da „igra“

smrt, ter mu še tleskalo! O njegovi smrti se je zvedelo še le drugi dan.

— Poštno. Mešana vlaka med Zidanim mostom in Zagrebom bosta od 1. sept. tudi pisma prevažala iz in v Radnjo pri Sevnici in v Krško. Zato bo hodil med Krškom in Vidmom po dvakrat na dan peš-pot in med Radnjo in Sevnico po enkrat na dan več.

Pri Postojni so našli 21. t. m. dober streljaj od trga mrtvega 49 let starega reveža F. Dolenca, kterega je bila najbrže slabost prišla, da ni mogel naprej in je potem v dežju in slabem vremenu umrl.

— Čudno v avgustu. Kakor poroča „Laib. Ztg.“ je 21. t. m. v Ložu velikolaškiškega okraja — sneg šel.

— Glavno dobitko ogrskih premijskih sreček z 200.000 gl. je dobil, kakor se iz Siseka poroča, južne železnice konduktor Kovarič na promeso.

— V Laškem trgu na Štajarskem so se smešili nekteri tudi nam znani „literati“ tako Grmonik, Radič s tem, da so, kot zastopniki nemške literature obhajali slovesnost na čast Grillparzerja. Žalostno za Nemce, če nimajo boljših „literatov“ kot so omenjeni.

— Zopet novo šolsko osnovo, se piše „Vaterlandu“, je Stremajer dal izdelati za ljudske šole. Po ti osnovi bi se krščanski nauk v spodnjih razredih učil le po eno uro na teden, v zgornjih le po dve uri. — Kako se bodo otroci naučili večjega katekizma, zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze, pa vsih nedeljskih evangelijev le po dve uri na teden, to naj pové Stremajer.

— Birmanska poezija. Prvi tajnik birmanskega poslanstva, ki hodi po Evropi, je pesnik. „Risorgimento“ ima prestavljeno pesem, ki jo je pel v Benedkah in je tacega-le pomena: „Videl sem loge ob Iravaddi-skih bregovih, nezmerne kakor morje in veličanske v njih zelenem perji kakor višnjevo nebo, kjer stanuje božanstvo. — Videl sem neznansko stoljno mesto angleško, kjer se z visokega stolpa, kodar se vidi obnebe, ne vidi družega kakor nebes in hiše. — Kodar so moje oči videle te velike reči, je poskakoval moj duh kakor napolnjen z neskončnostjo. — Ali kadar sem videl mesto vse zidano na begočih vodah, me je zajela zamaknjenost, in mislil sem, da je božje delo. — In potem sem častil in ljubil oroslana (leva), ki frčí nad beneškimi marmorskimi kamni, kakor častim in ljubim belega slona svojih domovinskih logov.“

— Bazainov utek je uže na gledišči! V Kasslu so igrali 60 ur po njegovem uteku iz zapora — prizor bega. — Kot kritika piše, splezal je v „igri“ Bazaine po vrvi, ktero je igralec poprej namazal z rudečo mastjo, da bi se krvava videla.

— Iz balona padel. Pred 14. dnevi se je v Kogani na Francoskem pripetil strašen prizor. Zrakoplavec Bragnet se je vzdignil ta dan 331 metrov v balonu pod sinje nebo. Balon je letel, kot ptica nad glavami gledalcev, nankrat se otrese balon, zrakoplavec pade iz barčice pod balonom, v padcu zgrabi vrv, ter si na vso moč prizadeva, da bi zopet zlezl v barčico, bil je skoro v nji, kar se pretrga vrv in nesrečni Bragnet pade iz ogromne višine 300 metrov na tla. Groza je bilo gledalce, vidé, kako se je sem ter tje v teku po vetru motal prej nego je padel na zemljo in se ubil. Nazoče ženske so skoro vse omedlele.

— Če zraste odgriznjeni nos? Nacega strašansko vročega dné, bila je ravno ne-

delja, gre neki J. Hughes v Novem Jorku žejo gasit si v neko gostilnico. Pil je gotovo odveč, kajti srečavši ga njegov prijatelj Janez Joung, ga vidi, kako se Hughes sem ter tje opoteka. Prime ga za roko, ter ga hoče peljati domu. Ves besen se vrže pijanec na Jounga ter mu odgrizne — nos! Našli so odgriznjeni nos še le čez pol ure na cesti v luži. Doktor Henderson je prilimal in pritrtil nos na staro mesto Joungovemu obličju, toda dvomljivo je, če se nos prime. Hughes je bil pa djan v zapor, ter bode sojen zaradi telesnega poškodovanja. —

— Ravno nasproti. Da se pri vsih dragih vojnih okovarstvih v Evropi vedno le mir zagotavlja, je znana resnica, ki se je resnobno že večkrat obravnavala, in zdaj vzbuja osoljene opazke. Tako ima eden liberalnih listov naslednje opazke o zdaj celo tako mirnem(?) stanju po svetu:

Angleško brodovje se pomnožuje, na novo oborožuje in armada na suhem se na novo vravnava in močno množi, — ker tako dobro kaže za mir.

Pariz pripravlja velikanske trdnjave, vojna francoska se povzdigne na 800.000 móż, konjištvo na 70.000 móż in vzhodnje trdnjave se po novi šegi prenavljajo, — ker tako dobro kaže za mir.

Nemško armado hoče Bismark naj večo narediti, kar jih je Evropa videla, — ker tako dobro kaže za mir.

Rusija si vedno več prisvojuje v Aziji in nabira toliko vojakov, kolikor jih nihče ne pomni v carovi deželi, — ker tako dobro kaže za mir.

V Avstriji Andraši po vsi sili zahteva dovoljenje naj višega števila vojnih stroškov, — ker tako dobro kaže za mir.

Želeti je le še, da se mir še bolj ne razširi, sicer bomo slišali na zadnje: Samo zato se tako morivno klestijo in sekajo, — ker tako dobro kaže za mir.

Toliko tisuč jih samo postreljajo, — ker tako dobro kaže za mir.

Lepa hvala za tako prihodnost, kakoršno nam obetate — za taki mir!

— Starine v Ameriki. Starinstvar Perrinu je preiskoval več umetnih hribcev in pokopališ izvirnih prebivalcev v južnem Illinoisu, kateri so pred barbarskimi rudečokožci stanovali v deželi. Njegova zbirka je ena naj znamenitejših v združenih državah. Med drugim ima poljedelsko orodje iz ognjeka (kresilnika), vrče, loke, šila in bodala iz ognjeka in iz kosti, sekire, kline, čevlji dolge, cevi podobno orodje, na katero so skor gotovo v vojski trobili, ker rogu enako doní; razne podobe malikov in veliko drugih reči, o kterih je težko razsoditi, čemu so jih rabili. Ko je Perrine pred nekterimi tedni proti zahodu od Anne preiskoval enak hribec, je našel v njem, kakor se vse zdi, starodavno kamneno mališko podobo, to je, moško glavo na otročjem truplu s pripognjenimi kolena, z rokami na kolena oprto. Podoba je 40 liber težka in 13 palcev visoka; brada naprej moli, usta, nos in oči so velike; zvita krona, cvetličnemu vencu podobna, se vije po nekoliko okrog glave. Ker je glava zadej čisto ravna, ni nič kaj lepa. Obraz in vrat je prav ročno izdelan. Kamen je trd in previdljiv, kakoršen se sicer v Ameriki ne nahaja.

Umrli so:

21. avg. Jožefa Zirkelbach, otrok krojaškega pomagagača, 5 m., za razlivom v pljuča. — Ivana Lampret, otrok mašinskega snažnika, 8 m., za

črnimi kozami. — Matevž Vurnik, delavec, 73 l., umirajoč v bolnišnico prinesen.

22. avg. Janez Boltavzar, česarjev otrok, 16 m., za jetiko. — Janez grof Chorinsky-Ledske, vladnega svetnika sin, 4 m., za drizgo.

23. avg. Marija Budan, mlinarjev otrok, 4 l., za vodenico v možganih. — Amalija Vrbovec, maš. snažnika otrok, 2 l., za vnetjem vratu. — Jera Grohar, mašinstov otrok, 2½ l., za krčem.

24. avg. Ana Terlep, strežnica, 24 l., za pljučno sušico. — Robert Haman, trgovčev otrok, 2½ l., za pljučnim oslavljenjem. — Marija Lukman, rejenka, 18 let, — in Ana Zupanec, notarjeva stričnica, 18 let, obe za jetiko.

25. avg. France Trtnik, 2¾ l., — in Marija Trtnik, 1 l., otroka dež knjig. oficijala in posest., oba za vnetjem vratu. — Emilija Repič, 2½ l., za vnetjem vratu.

Eksekutivne dražbe.

29. avgusta. 2. Mat. Mustar-jevo iz Rašice (1314 gl.) v Vél. Lašičah. — 2. Fr. Čuk-ovo iz Črnega vrha (700 gl.) v Litiji. — 2. Šimen Jarc-ovo iz Pristave (4380 gl.) na Vrhniki. — 2. Ant. Grm-ovo iz Kompolja (845 gl.) v Vél. Lašičah. — 3. Fr. Furlan-ovo iz Vodice (1985 gl.) v Vipavi. — 3. Jernej Močnik-ovo iz Gorenjega Tuhinja (1100 gl.) v Kamniku. — 2. Mart. Stankovič-ovo iz Bojanje vasi (1645 gl.) v Metliki. — 1. Jurij Krašovec-ovo iz Nove vasi (1986 gl.) v Ložu. — 1. Ane Predovič-ove iz Hrasta (431 gl.) v Metliki. — 1. Bart. Ambrož-ovo (778 gl.), — 1. Jan. Sonc-ovo (1712 gl.), obe v Ljubljani.

31. avg. 3. Jar. Čelešnik-ovo (2910 gl.) v Ribnici. — 3. Jož. Rozina-vo iz Zelnega (130 gl.) v Litiji. — 3. Mat. Stražičar-jevo iz Štrukljeve vasi (1430 gl.), — 1. Miha Žernu-tovo iz Ponikve (950 gl.) obe v Ložu. — 1. Blaž Kušter-ovo iz Olševk (2777 gl.) v Kranji.

Telegrafične denarne cene

25. avgusta.

Papirna renta 71.50. — Srebrna renta 74.70. — 1860letno državno posojilo 108.25. — Bankine akcije 975. — Kreditne akcije 239.50. — London 109.65. — Srebro 103.75. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.79.

Denarstvene cene.

24. avgusta.

Državni fondii.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	71.45	71.55
5% renta v srebru	74.70	74.80
Srečke (lozi) 1854. l.	98.75	99.—
„ „ 1860 l. celi.	108.—	108.25
„ „ 1860. l., petinke	110.75	111.—
Premijski listi 1864. l.	135.25	135.50
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	77.75	78.25
Hrvaške in slavonske po 5%	80.—	—
Sedmogradске po 5%	75.—	75.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	974	978
Unionske banke	124.75	125.—
Kreditne akcije	236.50	236.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	900.—	910.—
Anglo-avstr. banke	151.25	151.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	160.—	160.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	106.—	106.50
„ 50 „ „ „	52.—	53.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	25.—	25.50
Salmove „ 40 „ „ „	30.50	31.50
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	25.50	26.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	23.—	24.—
St. Genois „ 40 „ „ „	24.—	25.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	19.—	19.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	20.75	21.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.26	5.27
Napoleons'or	8.79	8.80
Srebro	103.60	103.75

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštanim povzetjem (Postnahnahme), s plačano colnino, vožnino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4-30)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.